

EXAMENSARBETE

Hösten 2007

Läroarutbildningen

**Föräldrars uppfattning av
ämnet Idrott och hälsa i skolår 6**

Författare

Sanna Lind

Mattias Nilsson

Handledare

Magnus Blixt

www.hkr.se

Föräldrars uppfattning av ämnet Idrott och hälsa i skolår 6

Sanna Lind
Mattias Nilsson

Abstract

I den nationella utvärderingen av grundskolan tycker föräldrarna att ämnet Idrott och hälsa är de femte viktigaste ämnet i skolan då det gäller utveckling och lärande. I vår undersökning vill vi ha svaret på vilka faktorer som påverkar föräldrarnas inställning till ämnet Idrott och hälsa. Vi vill även veta om det finns ett samband mellan föräldrarnas inställning till sina barns Idrott och hälsa undervisning och sin egna motsvarande undervisning när de själva gick i skolan. En annan fråga vi ställer oss är vad som gör ämnet så populärt då det hamnar på femte plats i den nationella utvärderingen av grundskolan. Denna studie tyder på att föräldrarna inte har så stor insikt i syftet med Idrott och hälsa som skolämne. I många föräldrars ögon syftar ämnet till att vara ett komplement till de övriga ämnena i skolan. Många av de mål som finns nämnda i kursplanen för ämnet Idrott och hälsa stämmer inte överrens med de mål som föräldrarna nämnde. Studien visar att det måste skapas en förståelse hos föräldrarna för ämnet Idrott och hälsa. Metoden vi har använt oss av är enkäter och senare även intervjuer med föräldrar för att få en djupare grund.

Ämnesord: Idrott och hälsa, föräldrars uppfattning, ämnets syfte, nationella utvärderingen

Innehåll

1. Inledning.....	5
1.2 Syfte.....	6
2. Forskningsbakgrund	7
2.1 Skolverkets Nationella utvärdering 2003	7
2.2 Svensk Idrottsforskning.....	7
2.3 Vad står det att läsa i Lpo94 och Lgr80 om ämnet idrott och hälsa?.....	8
2.4 Utvecklingen från Lgr69, Lgr80 och Lpo94 ang. ämnet idrott och hälsa?	9
3. Frågeställning	11
4. Metod.....	122
4.1 Urval.....	133
4.2 Resultat av enkäter	133
4.3 Resultat av intervjuer.....	177
4.4 Resultatanalys av enkäter och intervjuer	188
5. Diskussion	200
6. Vidare forskning.....	211
7. Slutsats.....	222
Litteraturlista	233
Bilaga1	
Bilaga2	

FÖRORD

Tack alla ni som har tagit er tid att läsa igenom vårt arbete. Tack till de föräldrar som har svarat på vår enkät. Ett speciellt tack till vår handledare Magnus Blixt och vår uppsatsgrupp. Magnus har kommit med mycket tankar och funderingar för att leda oss på rätt spår. Tack, även till Elin som har läst igenom vår uppsats för feedback och ändringar av upplägget. Vi vill även tacka Pia för hjälp med spridningen av enkäten. Vi vill också tacka våra sambos för att de har orkat med oss under denna tid som vi har suttit med arbetet.

Sanna Lind

Mattias Nilsson

1. Inledning

Uppsatsen avser att undersöka vilken inställning föräldrarna har till ämnet Idrott och hälsa i skolår 6. Undersökningen kommer att jämföra vad föräldrarna hade för syn på sin egna idrotts- och gymnastikundervisning och om deras syn har ändrats idag när det gäller deras barns idrotts- och gymnastikundervisning. I Läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, senare i texten enbart benämnt som Lpo94, står det att ”skolan skall klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har”, (s. 6). Detta är något som studien kommer att belysa. Vidare i Lpo94 står det att ”genom att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen och få välja kurser, ämnen, teman och aktiviteter, kan eleverna utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ta ansvar”(s. 7). Målgruppen vi valde till undersökningen var föräldrar eller förmyndare till barn som går i skolår 6, dessa kommer vi i fortsatt arbete benämna som föräldrar. Målgruppen är vald efter författarnas framtida arbetsuppgifter som lärare, en av författarna kommer arbeta inom grundskolans tidigare år och den andre har sin inriktning mot de senare skolåren, av den anledningen motiveras detta urval.

Annerstedt (2001) nämner i sin bok *Idrottsundervisning* trots att ämnet har funnits med i skolan sedan det antika Grekland har det inte riktigt kartlagts vad som är ämnets innebörd. Under många år förknippades ämnet med militära övningar och social kontroll men även att kunna träna och disciplinera kroppen för att utveckla nödvändiga personligheter. För att på senare år utveckla ämnet till andra mål som en hälsosammare livsstil och en meningsfullare fritid. Vidare tror författaren också att ämnet inte kommer att existera som obligatoriskt och att dess roll alltid kommer att förbli marginell.

Vad har nutidens föräldrar för attityd till ämnet Idrott och hälsa och hur har ämnet utformats och ändrats under åren? Gav den dåvarande gymnastik- och idrottsundervisningen kunskap om hälsa till eleverna, som föräldrarna idag kan komma göra sig påminda om? Enligt Redlelius (2004) finns det fakta som bygger på studie där barn vars föräldrar som visar ett intresse för ämnet idrott och hälsa i skolan, upplever i större utsträckning att de är mer aktiva än barn som tror att deras föräldrar har ett mindre intresse för ämnet. Detta är en mycket positiv bild av ämnet men dock inget vi har märkt av under vår tidigare VFU.

1.2 Syfte

Ämnet Idrott och hälsa ger eleverna möjlighet att lära sig hur man lever ett hälsosammare liv under och efter sina år i skolan. Den kunskap och attityd som de får, har stor betydelse för nästkommande generation som senare skall undervisas i skolan. Vad har föräldrar för minne, attityd och uppfattning om sin egen gymnastik- och idrottsundervisning. Undersökningen kommer även att beröra hur de ser på ämnet Idrott och hälsa som bedrivs för deras barn.

2. Forskningsbakgrund

2.1 Skolverkets Nationella utvärdering 2003

I den *Nationella utvärderingen av grundskolan* (2003) under rubriken ämnet Idrott och hälsa, benämns det bland annat att ”ända sedan kroppsövningar tillkom som ämne i de tidigaste läroplanerna i slutet på 1800-talet har hälsofrågorna betonats” (s.70). Vidare benämns det att ”man kan säga att utvecklingen inom ämnet följer den människosyn och de aspekter av hälsan som stått i fokus i samhället”.

I samma utvärdering från 2003 men under rubriken *Uppfattning om skolämnet idrott och hälsa i jämförelse med andra ämnen* värderar föräldrarna och barnen ämnet Idrott och hälsa. Här kommer ämnet på en femte plats hos föräldrarna respektive en sjätte plats hos barnen i jämförelse med de andra ämnena i skolan. De ämnen som ligger i topp hos både föräldrar och barn är engelska, svenska, matematik och Idrott och hälsa. Sammanfattningsvis av den ovan nämnda del av nationella utvärderingen kan man säga att barnen tycker att ämnet Idrott och hälsa är roligt. Och mer än hälften av föräldrarna tycker att ämnet är viktigt för barnens utveckling och lärande.

2.2 Svensk Idrottsforskning

I tidskriften *Svensk Idrottsforskning* Nr 4:2004 har G. Sundblad i sin artikel tagit upp en del av föräldrarnas syn på hur deras barns allmänna hälsotillstånd är. Här har en majoritet (69%) av föräldrarna svarat att den är mycket god och 31% har svarat god. Sundblad menar också på att föräldrarna har en underskattad syn på deras barns värk och hälsoproblem. I samma skrift som tidigare nämnts (*Svensk Idrottsforskning* Nr 4:2004) har även K. Redelius skrivit, att barnen trodde att deras föräldrar tyckte att ämnet Idrott och hälsa var minst lika viktigt som andra ämnen. De pojkar och flickor som hade en mer negativ inställning till ämnet trodde också att deras föräldrar hade det. De som var mest positiva till att föräldrarna hade samma inställning som de själva var flickorna.

En annan forskare som skrivit i *Svensk Idrottsforskning* Nr 4:2005 är I. Ericsson. I sin artikel *Fysisk aktivitet och kunskapsutveckling i skolan* som bygger på en utvärdering gjord av *Myndigheten för Skolutveckling*, där myndigheten har fått i uppdrag att följa skolans arbete angående fysisk aktivitet i skolan, har det framkommit att barn behöver röra på sig mer än vad

de gör idag. Efter den här utvärderingen fastslog regeringen ett tillägg i Lpo94 där det tydligare framkommer att ”skolan skall sträva efter att erbjuda alla elever daglig fysisk aktivitet inom ramen för hela skoldagen”. (SKOLFS 2003:17) Men tilläggs-texten ger inget exakt direktiv om hur detta ska ske, därför har regeringen gett uttryck att det bör vara minst 30 minuter per dag i sin budgetproposition för 2004. (prop.2003/04). Slutrapporten från myndigheten visar att det finns ett behov att utveckla ämnet Idrott och hälsa för att kunna bidra till att alla elever kan ta till sig kunskap för ett livslångt intresse för fysisk aktivitet. Ericsson (2005) menar att även om det finns ett stort behov av ökad fysisk aktivitet i skolan, är det många skolor som inte riktigt vet när det ska erbjudas och under vilken tid det ska erbjudas. Vem ska leda arbetet och vad ska göras? Det är några frågor som Ericsson (2005) har fått då hon har intervjuat skolpersonal. En annan viktig fråga som uppmärksammas i skolverksamheten är: Vilken kunskap behövs? Både elever, lärare, rektorer och föräldrar ”upplever att effekterna av skolornas arbete med daglig fysisk aktivitet är att eleverna är gladare, det är lugnare i klassrummet, det är lättare att koncentrera sig, det sociala klimatet är bättre och att elevernas kunskapsutveckling påverkas positivt”(s. 3). Detta tycker Ericsson (2005) är en positiv bild av skolan och av den utvärdering som Myndigheten för skolutveckling har gjort.

2.3 Vad står det i Lpo94 och Lgr80 om ämnet idrott och hälsa?

Den koppling som kan göras till de båda läroplanerna, Lpo94 och Lgr80 angående ämnet Idrott och hälsa kommer påvisas här i kommande stycke för att göra det tydligare för läsaren.

I Lpo94 står det att ”Utbildning och fostran är i djupare mening en fråga om att överföra och utveckla ett kulturarv – värden, traditioner, språk, kunskaper – från en generation till nästa” (s. 7). I ett av de mål som handlar om skolans kunskap ansvarar skolan för att varje elev ska kunna klara av och att de ”kan utveckla och använda kunskaper och erfarenheter i många olika uttrycksformer som möjligt som språk, bild, musik, drama och dans” (s. 12). Under rubriken 2.6 SKOLAN OCH OMVÄRLDEN i Lpo94 finns det ett mål som säger att ”skolan skall sträva efter att varje elev inhämtar tillräckliga kunskaper och erfarenheter för att få en inblick i närsamhället och dess arbets-, förenings-, och kulturliv” (s. 17).

Rektorns ansvar i skolan är bland annat att ”formerna för samarbete mellan skolan och hemmen utvecklas och att föräldrarna får information om skolans mål och sätt att arbeta och om olika alternativ” (s. 19).

I den reviderade läroplanen (Lpo94) från 2003 angående skolans uppdrag har det skrivits till att ”skolan skall sträva efter att erbjuda alla elever daglig fysisk aktivitet inom ramen för hela skoldagen”. Det står även att skolan ska stimulera alla elever för att de ska bilda sig nya uppgifter. ”I skolarbetet skall de intellektuella såväl som de praktiska, sinnliga och estetiska aspekterna uppmärksammas.” (SKOLFS 2003:17)

Lpo94 är även omnämnd i den nationella utvärderingen av grundskolan från 2003 och när denna trädde i kraft bytte ämnet namn till Idrott och hälsa vilket passar bättre in på den betydelse ämnet kommer få i framtiden, där hälsa ska få en starkare betoning i ämnet. ”Syftet med ämnet enligt styrdokumentet är bl.a. att utveckla elevernas kunskaper om hälsa och om den egna livsstilens betydelse för hälsan” (s. 70). Ämnet ska även bidra till att eleverna får bättre förståelse för det fysiska, psykiska såväl som de sociala förmågor men även få en positivare syn på sin självbild. En sak som står i denna utvärdering som stämmer överens med verkligheten är att tidstilldelningen har minskat radikalt i ämnet sedan Lpo94 tillkom i jämförelse med Lgr80. Men den har inte minskat lika mycket som man trodde från början. Utvärderingen har haft svårt att jämföra undervisningstiden på alla skolor då lokala preferenser har spelat stor roll. Därför har regeringen genom en förändring av läroplanen sagt att varje skola skall ansvara för att kunna erbjuda daglig fysisk aktivitet till alla elever.

I samma ovanstående utvärdering finns Lgr80 omnämnd och då hette ämnet idrott, undervisningen var då riktad mot att alla skulle lära sig lite av varje när det handlade om olika idrottsgrenar. Undervisningen skulle även ta hänsyn till om den var pojk- eller flickrelaterad för att skapa en sådan god och lärorik miljö som möjligt.

2.4 Utvecklingen från Lgr69, Lgr80 och Lpo94 ang. ämnet idrott och hälsa?

Under de åren när Lgr69 gällde hette ämnet gymnastik. Kursplanen hade då som övergripande mål att tillfredställa alla elevers behov av kroppsrörelse och medverka till en allsidig och harmonisk utveckling. Ämnet skulle även här ge eleverna tillfälle till att pröva på olika idrottsformer som de kunde stöta på under deras fritid. Undervisningen skulle även utveckla laganda, självdisciplin och ledarförmåga. Vidare betonades att öka förståelsen för behovet av ”fysisk aktivitet som ett medel till rekreation och hälsa” (s. 166). Under dessa år hette de olika stadierna i skolan låg- mellan- och högstadiet. Vår studie har inriktat sig på det som då hette mellanstadiet för de föräldrar som gick i skolan under Lgr69s period. De mål som speciellt gällde för mellanstadiet var att man skulle ha kunskap och förståelse om en rad olika ämnen

som man kunde stöta på under sin fritid, exempel på dessa ämnen som fanns då som inte finns benämnt i Lpo94 är; Skidåkning, Hälsoråd, Arbets- och viloställningar och iskunskap.

Under de åren som Lgr80 gällde hette ämnet Idrott. Målen för ämnet var då bland andra att alla elever skulle medverka till sin fysiska, psykiska och sociala utveckling men även skapa en förståelse för regelbunden kroppsrörelse och välbefinnande. Ämnet ska även få eleverna att testa på olika former av idrott som de kan stöta på under sin fria tid efter skoltid. Även här var skolan indelad i olika stadier såsom låg-, mellan-, och högstadiet. De huvudmoment som gällde för eleverna under mellanstadiet var bland annat att de skulle klara av redskapsgymnastik, balansövningar, rörelseövningar m.fl. Idrotten hade även ett gott samarbete med hemkunskapen för att eleverna skulle få en klarare inblick om vad som gäller för deras hälsas skull. Allt detta stämmer bra överens med vad eleverna idag ska lära sig men även vad som gällde under Lgr69.

I kursplanen för Lpo94 står det att ”För det växande barnet är det viktigt att dess hemmiljö, skol- och fritidsmiljö ger möjligheter till motorisk och fysisk aktivitet och träning” (s. 30). Det står även att ämnet Idrott och hälsa ska få eleverna att pröva på olika former av aktiviteter såsom lekar och danser men även fler idrotter som de kan stöta på utanför skolans värld. Eleverna ska även kunna ta ansvar för sin fysiska träning och på detta sätt kunna utveckla sitt intresse för bland annat friluftsliv och motion. ”Ämnet ska stimulera eleverna till lek och idrott på fritiden utan att vuxna deltar” (s. 31). Där finns en del mål som ska vara uppnådda i slutet av skolår 5, dessa är:

- ”Eleven skall behärska grovmotoriska grundformer som att springa, hoppa, rulla, kasta och fånga samt balans och kroppskontroll kunna utföra enkla danser och rörelseuppgifter till musik,
- kunna simma och hantera nödsituationer vid vatten,
- ha kännedom om lämplig klädsel och utrustning för friluftsliv under olika årstider,
- kunna orientera sig och hitta i närmiljön genom att använda enkla hjälpmedel,
- veta något om skaderisker och om hur skador kan förebyggas,
- kunna ge synpunkter på den egna arbetsmiljön i skolan” (s. 31-32).

3. Frågeställning

- I vilken utsträckning är föräldrar medvetna om syftet med ämnet Idrott och hälsa?
- Finns det ett samband i hur föräldrar upplevde sin idrottsundervisning?
- Hur föräldrarna idag upplever sina barns idrottsundervisning?

4. Metod

Undersökningen har byggts på enkäter ställda till föräldrar vars barn går i årskurs 6. Vi har tagit del av Annerstedts indelning (2001) som han har i sin bok *Idrottsundervisning*, (s. 132) där han tar upp om vad idrottslärarna tycker om ämnet Idrott och hälsa, detta för att få en bättre struktur i redovisningen av enkäterna. Det har varit totalt 30st och vår förhoppning var att bortfallet skulle vara minimalt. Vi har även använt oss av en del av de punkter som finns nämnda i bakgrundsinformation till exempel arrangören: ”Vem som står bakom undersökningen”, syftet: ”Vad är frågeformulärets syfte”, och frivillighet: ”Detta bör också meddelas på försättsbladet” i *Forskningshandboken*, Denscombe (2003). Efter återkomna enkäter lade vi märke till att vi behövde använda oss av semistrukturerade intervjuer på ett urval av föräldrarna, där de har gett sitt medkännande om att bli intervjuade. Semistrukturerade intervjuer är något som är lättare att genomföra, då man som intervjuare följer en viss struktur med frågor. Svaren kommer att bli mer öppna, vilket leder till att man som intervjuare kan ändra sig under intervjuens gång. Denna intervjuform är något som Denscombe (2003) nämner i sin bok. Intervjun kommer att ske med diktafon för att inga fakta blir osagda i resultatet av intervjuerna. Antalet personer som har intervjuats tre personer.

4.1 Urval

Vi har valt att göra enkäten på två skolor, en av skolorna ligger i en mindre ort och en i en mindre stad. De föräldrar som har tagit del utav enkäten (se bilaga 1) är föräldrar till elever som går i skolår sex. I hälften av enkäterna har det medföljt ett tillägg där föräldern har haft möjligheten att lämna ut uppgifter för att vi senare kan nå dessa via telefon och få ut djupare svar på frågorna de har svarat på. Anledningen till tillägget i hälften av enkäterna var för att de gick ut i 2 omgångar med en veckas mellanrum. När de första enkäterna kom tillbaka märkte vi att de behövdes kompletteras med ett formulär om möjlighet till intervjuer. Formuläret är skickat till hälften av föräldrarna.

4.2 Resultat av enkäter

Frågorna som blivit utelämnade i resultatredovisningen anser studien inte ha någon påverkan på resultatet och inte någon relevans till studien.

Fråga 1. Kön?

Enkätundersökningarna besvarades av elva kvinnor och tre män. En av undersökningarna har blivit besvarad både av en kvinna och en man. Vid urskiljningen av svar där kvinnor ställs mot män kommer enkäten med dessa svar inte att redovisas eftersom det inte framkommer vem som tycker vad av de två svarande. Vid övriga svar kommer denna räknas som en enkät.

Fråga 2. Ålder?

Av de föräldrar som har svarat är elva kvinnor och tre män. Två av dem är födda under femtiotalet, nio på sextiotalet och tre är födda under sjuttiotalet.

Fråga 4. Hur såg du positivt respektive negativt på din egen gymnastik- och idrottsundervisning i skolan?

Föräldrarna delade med sig av olika upplevelser av deras egna gymnastik-/idrottsundervisning. På en skala mellan 1-6 hamnade svaren på ett medelvärde 4,8. Överlag visade undersökningen att föräldrarna var nöjda med gymnastik-/idrottsundervisningen. Frågan gav utrymme för att lämna kommentarer. Kommentarererna handlar mest om att det var det ämnet som de tyckte var roligast i skolan, att det var varierande med dans och gymnastik. Men där fanns även kommentarer som inte var lika positiva. Det framgick att personen som

svarade inte fick delta på alla moment i skolan eftersom denna var bollrädd. Samma person berättar att det var först i vuxen ålder denna fångade sin första ”lyra”.

Fråga 6a) Har du fått någon respons av ditt barn på hur han/hon upplever sin gymnastik- och idrottsundervisning i skolan?

Fråga 6b) Om Ja, på vilken skala mellan 1-6, där 1 är negativt och 6 är positivt.

Svaren på dessa frågor avser att ta reda på om föräldrarna har fått respons från sina barn vad de tycker om gymnastik och idrottsundervisningen i skolan. Föräldrarna får då uppskatta deras svar på en skala 1-6 där ett är negativt och sex är positivt. Innan föräldrarna uppskattar vad barnen tyckte inleddes frågan om föräldrarna har fått någon respons av barnen. 14 av 15 föräldrar hade fått respons oavsett om den var positiv eller negativ av sina barn. På följande sätt har föräldrarna placerat sina barns inställning på skalan 1 – 6.

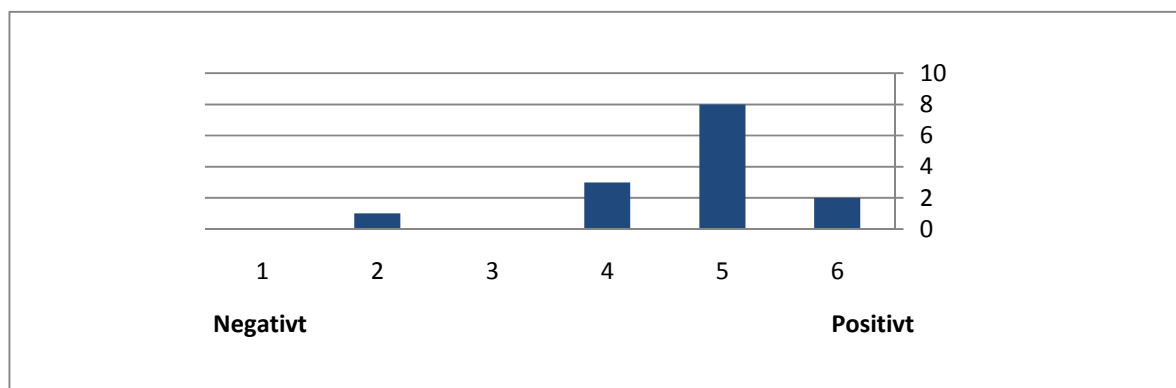

Fig.1 På vilken skala mellan 1-6, vilken sorts respons av ditt barn på han/hon upplever sin gymnastik- och idrottsundervisning. Där 1 är negativt och 6 är positivt.

Svaren på enkäten har alla hamnat mestadels mellan fyra till sex, vilket tyder på att majoriteten av föräldrarna erhållit positiv respons av sina barn.

Fråga 7 Hur uppfattar du att ditt barns gymnastik- och idrottsundervisning är i skolan?

Under fråga sju skulle föräldrarna själva sätta sin uppfattning på gymnastik och idrottsundervisningen i skolan. Det fanns fyra svarsalternativ och möjlighet att kommentera svaret efteråt. De fyra svarsalternativen var följande; bra, mindre bra och dåligt. Det fjärde var om de inte hade någon uppfattning. Svaren fördelades på följande sätt:

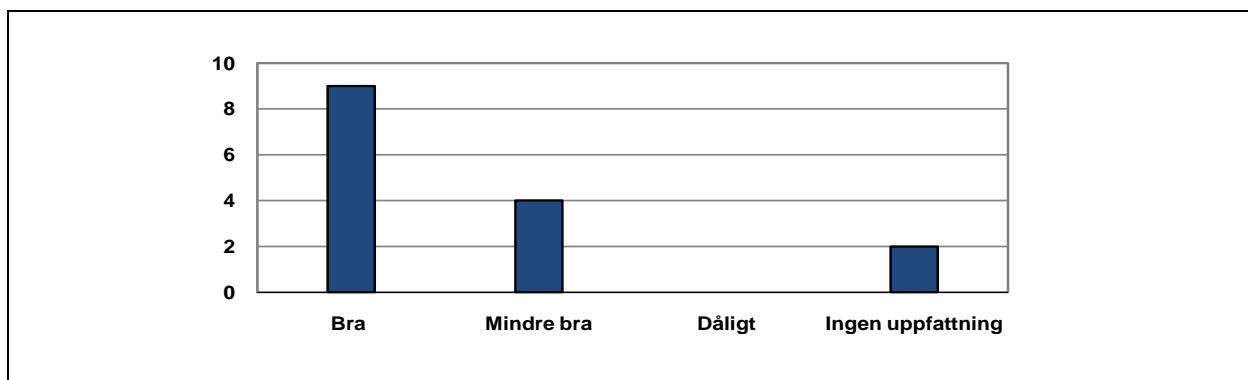

Fig. 2 Hur uppfattar du ditt barns gymnastik- och idrottsundervisning är i skolan?

De flesta av föräldrarna angav att de hade en uppfattning om vad de tyckte om gymnastik och idrottsundervisningen angående barnen de har i skolan. Nio tyckte den var bra, fyra tyckte den var mindre bra, två angav att de inte hade någon uppfattning av gymnastik och idrottsundervisningen.

De föräldrar som svarade bra och lämnade kommentarer, skrev följande ”Mitt barn trivs, vet dock att inte alla elever är lika positiva”, ”Ganska omväxlande. Dock en ganska stökig klass att undervisa i med elever med starka ”egon”. ”Men för få timmar”.

Föräldrar som angav svaret mindre bra och lämnade kommentarer till svaret skrev; ”Mycket stök (behöver fler timmar gy tycker jag)”. ”Mycket bollspel inte så mycket instruktioner samt hjälp för att dem saker som de inte fått i tidigare stadier”. ”Gymnastikläraren borde visa större intresse.” De föräldrar som angav svarsalternativet; att de inte hade någon uppfattning om undervisningen i gymnastik- och idrottsundervisning i skolan var det följande kommentar som lämnades. ”Måste se med egna ögon för att kunna ha en uppfattning”

Fråga 8. Vad anser du att syftet med gymnastik- och idrottsundervisningen i skolan är idag?

Svaren som föräldrarna har om vad de anser syftet med gymnastik- och idrottsundervisningen är i dag i skolan, har blivit indelat i olika kategorier som speglar olika områden. De kategorier som är valda har använts vid tidigare undersökning. De fem kategorierna skildrar olika uppfattningar för att legitimera idrottsämnet. Studien har valt att använda sig utav Annerstedts (2001) indelning som denne har i sin bok *Idrottsundervisning*.

Följande kategorier har vi använt oss av:

- A. ”att det tillgodoser behov för stunden,
- B. dess förhållande till andra ämnen,

- C. att det vidareutveckla vissa fysiska egenskaper
- D. dess karaktär av orienteringsämne,
- E. att man lär sig kunskaper och färdigheter som är specifika för ämnet.” (s.132)

- A. **Att det tillgodoser behov för stunden:** Svaren som hamnade under denna kategori var oftast svar som löd på ett ungefärligt sätt så här: ”Att barnen skall få röra på sig”
- B. **Dess förhållande till andra ämnen;** Andra svar som lämnades var: ”Att det skall vara lek i yngre åldrar och inte bara presterande och tävlingsinriktad” och ”finns tillfälle för eleven att fysiskt röra sig om de vill”
- C. **Att det vidareutveckla vissa fysiska egenskaper;** De svar som hamnade under denna kategori hade en anknytning till andra ämnen i skolan. Det framgick bland annat; ”öka koncentrationen för övrigt skolarbete”. En annan svarade ”En form utav avslappning istället för skolarbetet”.
- D. **Att det utvecklar vissa fysiska egenskaper:** De svar som kunde placeras under denna kategori var ofta korta svar och därav har det varit svårt att placera in svaren i sitt rätta sammanhang. Svaren var ”för att må bra”, ”Fysisk aktivitet är viktigt för hälsan”, ”Att få bättre kondition”.
- E. **Dess karaktär av orienteringsämne:** De föräldrar som lämnade svar på frågan som kan placeras under denna kategori handlar främst om att skapa ett intresse hos barnen/eleverna för Idrott och hälsa och för att skapa ett fortsatt aktivt liv. Svaren kunde låta ungefär som följer ”väcka intresse för idrott” och ”Att växa upp med gymnastik och idrott är bra grund för resten av livet”.
- F. **Att man lär sig kunskaper och färdigheter som är specifika för ämnet:** Svaren som hamnade under denna kategori handlar mestadels om motorik, kondition och samspel. Det var inom denna kategori som flest svar kunde placeras inom. Svaren kunde låta som följer: ”Motorik” ”Samarbete och hänsyn att ta med sig senare i livet” och ”Att få bättre kondition”.

4.3 Resultat av intervjuer

Av de enkäter där föräldrarna fick fylla i om vi kunde kontakta dem för vidare intervjuer har vi valt ut tre st. Två av dessa var kvinnor och en var man. Vi har valt att använda oss av samma frågor (se bilaga2) som i enkäten. Utifrån intervjuerna har man kunnat särskilja vad föräldrarna tyckte samt gavs en inblick i den respons barnen hade gett föräldrarna.

Här följer en sammanfattning av intervjuerna; vi kommer att benämna de intervjuande som A, B, C för att lättare kunna särskilja dem åt.

Åldern på de intervjuade var en som var född under 1950-talet (person A) och de andra två var födda under 1960-talet (person B & C). Person A svarade på intervjun att denne hade problem med knäna under skolgången och kunde därför stundtals inte delta på undervisningen för att det fanns en risk för att vrida knäna under vissa moment. Person B och C upplevde att idrotten var bland de roligaste ämnena i skolan och att de längtade efter varje lektion. De båda upplevde att lektionerna hade ett varierande innehåll. Person A uttryckte en 4 på skalan 1-6. Föräldern trodde att inställning till ämnet kunde bero lite på att denna person inte kunde delta på alla moment som han ville. Men för övrigt tyckte person A att denne hade en bra inställning på det som person A deltog på. Informanterna gav svaret att deras barn inte hade några skador och kunde delta på idrottslektionerna. Responsen de hade fått från sina barn var varierande.

Person C's barn tyckte det var roligt med ämnet Idrott och hälsa i skolan. Detta trodde denna förälder berodde mycket på att deras barn hade ett stort intresse av idrott på fritiden. Person C uppgav att denne hade märkt på sitt barn att det fanns ett visst missnöje med läraren på grund av att det var för tråkig undervisning. Föräldern märkte att de gånger då det hade varit riktigt roligt på lektionen var de gånger de hade haft praktikanter eller vikarier där.

På en skala 1-6 ville denna placera sitt barns inställning för undervisningen på en tvåa. Person A upplevde att dennes barn inte tyckte det var särskilt roligt på lektionerna. Detta var för att föräldern upplevde att barnet var lite utanför på lektionerna eftersom barnet inte var duktig på sporter i allmänhet. På frågan om vad de anser vad syftet med gymnastik- och idrottsundervisningar var svaren olika utförliga. Person A ansåg att idrottslektioner var till för att barnen skulle träna och få bättre kondition. Person C ansåg att ämnet hade flera syften. Dels var det att lära sig samarbeta, får röra på sig och få mer energi. Denna person belyste

även att det var för få timmar per vecka. Person B svarade att det inte fanns något syfte med ämnet. Anledningen som person B gav var att var för få timmar som hennes barn hade ämnet. Denna person ansåg att för hennes barn var det ingen fara för de rörde sig mycket på fritiden, men hon visste en del barn som inte har några andra aktiviteter på kvällarna, för dessa ansåg hon att det var för lite tid de hade Idrott och hälsa i skolan. I intervju med Person C framkom det även att denna förälder var missnöjd med läraren som deras barn hade i ämnet, eftersom föräldern inte tyckte denna visade tillräckligt intresse för ämnet. Person B tyckte det var fel att deras barn hade en utbildad lärare när det fanns andra lärare på skolan att använda sig av på lektionerna som hade utbildning inom ämnet.

4.4 Resultatanalys av enkäter och intervjuer

I resultatanalysen av enkäterna har det jämförts om det finns ett samband mellan vad föräldrarna har svarat och vad de har för inställning till deras barns undervisning i ämnet Idrott och hälsa. Men även vad de anser att syftet är med ämnet Idrott och hälsa. Denna analys visade inget särskilt mönster. Undersökningen var för liten för att kunna dra sådana slutsatser. De föräldrar som har skrivit ett fåtal syften till deras barns undervisning hittar man under kategorin om vad föräldrarna tycker om ämnet. Det samma gäller de som har svarat fler syften. Vi kan inte i vår enkätundersökning se några samband som kan göra att föräldrarna påverkar barnen. Många av de föräldrar som har svarat på vår enkät, tycker att ämnet Idrott och hälsa mest är till för att barnen ska röra på sig för att klara av resten av skoldagen. Detta styrks av Annerstedt (2001) som menar att tyngdpunkten i ämnet läggs på att vara en avkoppling från de långa stillasittande perioderna i klassrummet så som läsning och skrivning. Annerstedt menar också att skulle detta tendera mer åt detta håll kommer undervisningen att komma ifrån sina fysiska aspekter och kognitiva kvaliteter. ”Idrottsundervisning reduceras till idrottsutövande, där motion ses som avskilt från den verkligt väsentliga undervisningen som huvudsakligen äger rum i klassrummen” (s. 127).

Vad säger Kursplanen angående ämnet idrott och hälsa om fråga 8?

Här har vi valt att redogöra för fråga 8, då denna har stor betydelse om föräldrarnas syn på vad syftet är med ämnet Idrott och hälsa.

Föräldrarnas svar tyder på att de har en liten förtrogenhet med vad syftet egentligen innebär, gällande Idrott och hälsa.

Om man gör en jämförelse mellan det som föräldrar uttryckte och det som uttrycks i kursplanen, kan två antaganden göras. Dels kursplanen som beskriver vad eleverna skall ha uppnått när de har gått ut skolår5 men även vad som står i kursplanen för skolår9. Detta för att eleverna är mitt emellan de båda kursplanernas mål. Föräldrarnas svar pekade mot att syftet med Idrott och hälsa var att barnen antingen skulle få en paus ifrån övriga ämnen men även för att barnen skulle orka med resten av skoldagen. Att fysisk aktivitet påverkar koncentrationen befäster det som Ericsson (2005) skriver i sin artikel. De elever som har en bra motorisk utveckling har lättare att koncentrera sig, än de elever som inte är lika motoriskt utvecklade. Intervjuerna gav ett tydligt resultat av det som vi sökte. De svar som var lite svåröverkomliga i enkäten rättades ut i samband med intervjuerna. Det var även lättare att förstå sammanhanget med det som föräldrarna hade gett som svar i enkäterna. Den röda tråden blev starkare i samband med intervjuerna. Det fick oss också att lättare hitta den litteratur som vi sökte efter.

5. Diskussion

Som det har framgått i undersökningen ser många av föräldrarna inte ämnet som något bildningsämne. Utan ämnet har i många av föräldrarnas ögon en funktion som bortkoppling från den vardagliga klassrumsundervisningen. Tittar man på den nationella utvärderingen som säger att ämnet är rankat som det femte viktigaste ämnet för elevernas utveckling och lärande, enligt föräldrarna. Då kan man fråga sig om varför dessa föräldrar har beskrivit detta ämne som det femte? Är det för att föräldrarna ser ämnet även här som ett ämne som är till för den övriga verksamheten. Om man hade lagt fram hela kursplanen för ämnet Idrott och hälsa framför en förälder och lagt fram de fakta som finns idag, om hur ämnet påverkar koncentrationen på barnen och att de klarar de övriga ämnena bättre, hade föräldrarna då ändrat uppfattningen om ämnet? Och hur viktigt är det för barnens lärande? Annerstedt (2001) uttrycker sig om detta på det här sättet ”Om tyngdpunkten i skolan läggs på utvecklandet av barnets intellektuella kapaciteter betraktas idrottsundervisningen ofta som en avkoppling från de långa stillasittande perioderna av läsning, skrivning eller någon annan uppgift av teoretisk art. Inom ramen för ett sådant synsätt tenderar idrottsundervisningens fysiska aspekter att ges prioritet över uttrycksfulla, kreativa eller kognitiva kvaliteter. Idrottsundervisningen reduceras till idrottsutövande, där motion ses som avskilt från den verkliga väsentliga undervisningen som huvudsakligen äger rum i klassrummen.” (s. 127)

I Lpo94 står det att ”skolan skall klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har” (s. 6). Att föräldrarna inte har tagit del av denna kunskap är inget som framgår ur denna undersökning. Men att skolan inte har lyft fram ämnet Idrott och hälsa till föräldrarna på sådant sätt att föräldrarna förstår helheten med ämnet framkommer inte heller i undersökningen. Även om föräldrarna inte har en helhetsbild av ämnet framgår det i intervjuerna att de har en liten helhetsbild utav ämnet.

Flera föräldrar har svarat att syftet med idrotten är att deras barn skall röra på sig, vilket i sig är ett väldigt bra svar. Ställer man detta svar mot den reviderade delen av Skollagen under rubriken ”Skolans värdegrund och uppdrag” där det står att ”Skolan skall sträva efter att erbjuda alla elever daglig fysisk aktivitet inom ramen för hela skoldagen” (SKOLF 2003:17). Kan man ställa sig frågan om det verkligen är på detta vis. Lever skolan upp till det som regeringen hade med i sin budgetproposition 2003 (prop.2003/04) om att alla skolor ska kunna erbjuda alla elever daglig fysisk aktivt i minst 30 minuter per dag, kommer mycket förändras. Många av föräldrarnas syfte skulle i och med detta syfte från regeringen vara

uppfyllt. Då detta förslag idag efterföljs skralt av skolorna skulle ämnet Idrott och hälsa, i föräldrarnas ögon vara tillgodosedda, eftersom effekten av de båda syftar på samma sak. Ett sådant här resonemang anser vi sänker statusen på ämnet Idrott och hälsa. Annerstedt (2001) ger sin synvinkel på ämnet som ett bildningsämne på följande sätt ”Och min uppfattning är också att om idrottsundervisningen skall kunna överleva i skolan och uppta en adekvat tidstilldelning i timplan, är det nödvändigt att vi tänker till kring ämnets roll som ett bildningsämne och har klart för oss på vilket sätt ämnet bidrar till elevernas bildning” (s. 134) Det framgår i undersökningen att en del av föräldrarna lägger fram syften med undervisningen som härleder till att förbättra en del fysiologiska och psykiska effekter. Ett av dessa syften är att dessa barn skall få bättre kondition. Vad som är intressant är att föräldrar till barn på samma skola klagat över att lektionstillfällena är för få. Föräldrar ser den aktiva tiden de har i idrottsundervisningen som en del eller just den tiden som deras barn behöver vara fysiskt aktiva för att få den motion de behöver. Om det föräldrar anser att skolidrotten skall ersätta den motion som deras barn behöver totalt sett, är det en problematik eftersom lektionstiden i Idrott och hälsa enbart uppnår till en eller två timmar per vecka.

6. Vidare forskning

Efter att ha valt ämne och vårt intresse hade vuxit sig fast, märkte vi att forskningsunderlaget inte var så stort vi trodde. Men vi gav oss inte utan hittade nya vinklar på hur vi kunde använda oss av vår undersökning. Men det vi också har märkt är att fler och fler som vi har varit i kontakt under tiden som vi har arbetat med vår undersökning, både vad det gäller lärare, föräldrar och vänner tycker ämnet är intressant och vill att vi ska göra denna studie. Vi har även märkt både Riksidrottsförbundet (RF) och andra forskare är intresserade av ämnet och vill att bör ta upp det för vidare forskning. Därför kommer vi efter avslutad uppsats och godkännande av examinator skicka denna uppsats till RF för bedömning och ge dem klarhet i att det verkligen behövs forskas om. Vet föräldrar vad deras barn lär sig i skolan? Och vad har ämnet Idrott och hälsa för syfte i föräldrarnas tycke? Detta är två frågor som kan forskas vidare på.

7. Slutsats

Föräldrar till de barn som vi gjorde denna undersökning på, visar att det finns brister i hur föräldrar uppfattar ämnet Idrott och hälsa. Många av föräldrarna är inte förtrogna med syftet och dess innehåll. Många av de svar från föräldrarna är att de tycker ämnet har en annan funktion även vad syftet är. Det som föräldrarna tycker mest är att eleverna skall orka med övriga lektioner som är mer stillasittande för eleverna, därför behövs detta ämnet för att det skall finnas möjlighet att röra sig under skoldagen. Undersökningen och enkäterna påvisade inte ett mönster mellan föräldrars inställning till ämnet och hur de upplever att deras barn upplever ämnet.

Litteraturlista

- C. Annerstedt m fl. (2001) *Idrottsundervisning*, Zetterqvist AB, Göteborg
- M. Denscombe, (2003) *Forskningshandboken- för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*, Studentlitteratur, Lund
- Ericsson (2005) *Svensk Idrottsforskning*, Grafiska punkten i Växjö AB
- Sundblad, Redelius (2004) *Svensk Idrottsforskning*, Grafiska punkten i Växjö AB
- Svenska språknämnden (2005) *Svenska skrivregler*, Almqvist & Wiksell, Solna
- Svenska Utbildningsförlaget, (Lgr69) *Läroplanen för grundskolan*, (1969), Stockholm
- Skolöverstyrelsen, (Lgr80) *Läroplan för grundskolan*, (1980), Södertälje
- Utbildningsverket, (Lpo94) *Läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet*, (2000) Stockholm
- Utbildningsdepartementet, *En förnyad lärarutbildning*. (2000), *Regeringens proposition 1999/2000:135*. Stockholm
- Utbildningsdepartementet, *Nationella Utvärderingen av grundskolan*, (2003), Stockholm

Bilaga 1

Hej!

Vi är 2 studenter på Högskolan Kristianstad som just nu gör vår C-uppsats. Där vi läser till lärare med olika inriktningar med idrott som en av våra specialiseringar. Vi har tänkt göra en forskningsundersökning på hur Ni föräldrar ser på gymnastik- och idrottsundervisningen i skolan. Vi vore tacksamma om ni kunde ta Er tid att svara på dessa frågor nedan. Vi ber Er skriva så utvecklande svar på frågorna där det ges utrymme för detta. Skulle det inte räcka med raderna under frågorna är baksidan ett bra utrymme att använda. Skriv då siffran på vilken fråga Ni besvarar. Detta för att underlätta för oss när vi arbetar fram resultatet. Efter inkomna svar kommer vi att behandla alla svar utifrån de etiska principer som vi följer på högskolan, vilket innebär att vi inte kommer att använda oss utav några namn på skolor eller personer i resultatet.

Enkätundersökning

1. Kön?

Kvinna

Man

2. Under vilken period är du född?

1950-1959

1960-1969

1970-1979

3. Hade du under din skoltid någon anledning till att inte kunna delta på gymnastik- och idrottsundervisning? (exempelvis ett handikapp)

JA

NEJ

Kommentera gärna här under

4. Hur såg du positivt respektive negativt på din egen gymnastisk- och idrottsundervisning i skolan?

Ringa in på en skala mellan 1-6, där 1 är negativt och 6 positivt.

1

2

3

4

5

6

Kommentera gärna ditt svar:

5. Har ditt barn någon anledning till att inte kunna delta på gymnastik- och idrottsundervisning i skolan?

JA

NEJ

6. **A)** Har du fått någon respons av ditt barn på hur han/hon upplever sin gymnastik- och idrottsundervisningen i skolan?
 JA NEJ

B) Om **Ja**, på vilken skala mellan 1-6, där 1 är negativt och 6 är positivt. Ringa in ditt svar. Beskriv gärna ditt svar här nedan på raderna!

1 2 3 4 5 6

7. Hur uppfattar du att ditt barns gymnastik- och idrottsundervisning är i skolan? Motivera gärna ditt svar!

Bra Mindre Bra Dåligt Ingen uppfattning

8. Vad anser du att syftet med gymnastik- och idrottsundervisning i skolan är idag?

9. Vilka allmänna positiva effekter vet du som förälder att fysisk aktivitet har?

10. Vart bodde du under tiden då du gick i årskurs 6?

På landsorten I en större stad Annat _____

11. Hur bodde ni under tiden du gick i årskurs 6?

Villa/Gård Lägenhet Radhus Annat _____

12. Vart bor du för närvarande med ditt barn?

På landsorten I en större stad Annat _____

13. Hur bor du för närvarande med ditt barn?

Villa/Gård Lägenhet Radhus Annat _____

Förfrågan!

För att vi skall kunna få ett bättre djup i vår undersökning kan vi behöva göra telefonintervjuer, därför undrar vi om det är OK med Er att vi tar kontakt med Er för närmare samtal. Detta är helt frivilligt där uppgifterna enbart kommer behandlas av oss två som gör denna undersökning och kommer inte lämnas till tredje part.

Namn:

Mobil/Hemtelefon:

Tid som går att nå Er på:

Tack!

Sanna Lind och Mattias Nilsson

Bilaga 2.

Intervju frågor:

- Under vilket årtal är du född?
- Vad tyckte du om skolidrotten i skolan?
- Berätta vad ditt barn tycker om idrottsundervisningen i skolan.
- Vad anser du är syftet med idrottsundervisningen i skolan?
- Vilka allmänna positiva effekter känner du till som förälder vad fysisk aktivitet har?
- Om du skulle rangordna följande ämne efter vilket är som är viktigast för ditt barn utveckling och lärande: Svenska, Matematik, Engelska, Samhällskunskap, Idrott och hälsa, Historia, Hem och konsumentkunskap, Biologi, Geografi, Fysik, Musik, Religionskunskap, Bild, Slöjd, Kemi